

Klimat-och näringslivsdepartementet

Remissvar – Att säga ja! Kommunernas förutsättningar att ta emot stora företagsetableringar och företagsexpansioner (SOU 2026:32)

Sammanfattning

Region Jönköpings län har getts möjlighet att yttra sig över delbetänkandet *Att säga ja! Kommunernas förutsättningar att ta emot stora företagsetableringar och företagsexpansioner (SOU 2026:32)*.

Strategiska investeringar kan skapa betydande värden genom sysselsättning, konkurrenskraft, innovation och klimatomställning, samtidigt som kommunerna ofta behöver bära stora initiala kostnader och risker innan framtida intäkter och samhällsekonomiska nyttor kan realiseras. Region Jönköpings län välkomnar utredningen och delar bedömningen att staten behöver stärka kommunernas förutsättningar att attrahera och ta emot större företagsetableringar och expansioner.

Region Jönköpings län tillstyrker därför huvuddelen av utredningens förslag om ekonomisk riskavlastning, en permanent statlig rådgivningsfunktion genom Business Sweden samt insatser inom bostäder, transportinfrastruktur och kompetensförsörjning. Samtidigt vill Region Jönköpings län särskilt framhålla behovet av ett sammanhängande system där kommunal, regional och nationell nivå har tydliga och kompletterande roller genom hela etableringskedjan. Detta ligger även i linje med *Effektivt investeringsfrämjande för hela Sverige (SOU 2019:21)*, som pekar på behovet av en tydligare ansvarsfördelning och samverkan mellan lokal, regional och nationell nivå, långsiktiga förutsättningar för det regionala investeringsfrämjandet samt en mer systematisk hantering och återrapportering av investeringshinder till staten.

Synpunkter på förslaget

Ett tydligare regionalt perspektiv

Utredningen beskriver regionernas ansvar för regional utveckling, näringslivsutveckling, kompetensförsörjning samt export- och investeringsfrämjande enligt lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar. Region Jönköpings län delar denna analys men bedömer att den inte fullt ut återspeglas i utredningens förslag.

Större företagsetableringar påverkar arbetsmarknad, kompetensförsörjning, energisystem, transportinfrastruktur och innovationsmiljöer över kommungränserna. Regionerna har genom sitt regionala utvecklingsansvar en naturlig roll att samordna dessa frågor och utgör länken mellan nationella investeringar och lokala genomförandeförutsättningar.

En tydligare ansvarsfördelning mellan lokal, regional och nationell nivå skulle samtidigt minska risken för parallella strukturer och skapa bättre förutsättningar för ett sammanhängande etableringssystem. Ett sådant behov av tydligare ansvarsfördelning och samverkan mellan nivåerna lyftes även i SOU 2019:21.

Regional etableringsberedskap

Region Jönköpings län delar utredningens bedömning att större företags-etableringar kräver samordning mellan flera aktörer. Regionen anser att etableringsberedskap bör utvecklas som en gemensam regional förmåga som stärker, men inte ersätter, kommunernas egen etableringsberedskap.

Utredningen beskriver att regionala aktörer redan i dag har en roll i investeringsfrämjandet och att Business Sweden samverkar med regionala och lokala aktörer. Befintliga strukturer bör därför vara utgångspunkt för en regional etableringsberedskap med gemensam kunskapsuppbyggnad, omvärldsbevakning, kvalitetssäkrad etableringsdata, kompetensutveckling och samordning mellan kommuner, region, Business Sweden och berörda statliga aktörer.

Detta ligger i linje med SOU 2019:21, som föreslog att Business Sweden tillsammans med regionerna skulle identifiera och utveckla investeringsmöjligheter av särskilt hög strategisk betydelse för Sverige. Utredningen pekade även på behovet av långsiktiga regionala förutsättningar och minskat beroende av kortsiktig projektfinansiering. Region Jönköpings län anser därför att en förstärkt nationell etableringsfunktion bör kombineras med långsiktiga förutsättningar för regional etableringsberedskap.

Energiförsörjning som etableringsfaktor

Region Jönköpings län delar utredningens bedömning att tillgång till energi och teknisk infrastruktur är avgörande för större företagsetableringar. Samtidigt bedömer regionen att energiförsörjningens betydelse inte fullt ut motsvaras av konkreta åtgärder i utredningens förslag.

Tillgång till el, effekt och nätkapacitet kan vara avgörande redan när en investeringsmöjlighet utvecklas och är samtidigt frågor som den enskilda kommunen endast i begränsad omfattning kan påverka. Bristande kapacitet kan också påverka utvecklingsmöjligheterna för befintligt näringsliv och framtida etableringar i flera kommuner.

Region Jönköpings län anser därför att investerings- och etableringspolitiken behöver kopplas tydligare till energi- och elektrifieringspolitiken. Energiförsörjning bör ingå som en strategisk del av den regionala etableringsberedskapen och kopplas till dialogen med nätägare och berörda statliga aktörer.

Kompetensförsörjning

Region Jönköpings län delar utredningens bedömning att kompetensförsörjning är en avgörande etableringsfaktor och välkomnar de nationella insatser som föreslås. Kompetensförsörjningen behöver samtidigt i högre grad hanteras som en regional systemfråga. En större etablering påverkar inte enbart det etablerande företags rekryteringsbehov utan kan påverka arbetskraftstillgången hos befintliga företag, offentlig verksamhet och andra kommuner inom samma arbetsmarknadsregion.

Regionernas samordnande funktion bör därför tydliggöras i arbetet med kompetensbehov, utbildningsplanering, arbetskraftsrörlighet och samverkan mellan kommuner, näringsliv och utbildningsaktörer. Även talangattraktion bör ges större betydelse. SOU 2019:21 identifierade kompetensförsörjning som ett investeringshinder och pekade på behovet av stärkt nationell samverkan kring attraktion av internationell kompetens.

Business Sweden - nationell samordning i nära samspel med regioner och kommuner

Region Jönköpings län välkomnar förslaget om ett stärkt och permanent uppdrag för Business Sweden. En tydligare nationell funktion kan stärka kommunernas tillgång till specialistkompetens, erfarenheter från andra etableringar och samordning med berörda statliga myndigheter. Eftersom Business Swedens investeringsfrämjande redan bygger på samverkan med regionala och lokala aktörer bör det förstärkta uppdraget bygga vidare på befintliga strukturer snarare än skapa parallella processer.

Region Jönköpings län anser samtidigt att funktionen bör vara dubbelriktad. Den bör inte enbart förmedla nationell kompetens och stöd till kommuner och regioner, utan även systematiskt fånga upp återkommande etableringshinder som identifieras lokalt och regionalt och föra dem vidare till berörda statliga myndigheter och Regeringskansliet.

Detta ligger tydligt i linje med SOU 2019:21, som föreslog att Business Sweden systematiskt skulle rapportera investeringshinder till Regeringskansliet och bistå

regionala investeringsfrämjande aktörer med att identifiera och rapportera sådana hinder.

Strategisk kraftsamling vid särskilt viktiga etableringar

Vid etableringar av särskild strategisk betydelse kan frågor uppstå som varken kommunen, regionen eller en enskild statlig myndighet har mandat eller kapacitet att lösa på egen hand.

Region Jönköpings län anser därför att det bör finnas möjlighet till en förstärkt nationell kraftsamling kring särskilt strategiska investeringar, där berörd kommun och region tillsammans med Business Sweden, relevanta statliga myndigheter och, när det krävs, Regeringskansliet kan hantera kritiska frågor och flaskhalsar.

Även detta har stöd i SOU 2019:21, där särskilda projektgrupper föreslogs för strategiskt viktiga investeringar, med möjlighet till deltagande från bland annat regeringsrepresentanter.

Sammanfattande ställningstagande

Region Jönköpings län tillstyrker huvuddelen av utredningens förslag och delar bedömningen att staten behöver stärka kommunernas förutsättningar att ta emot större företagsetableringar och företagsexpansioner.

Regionen bedömer samtidigt att genomförandet skulle stärkas genom ett mer sammanhängande system för investerings- och etableringsfrämjande där kommunal, regional och nationell nivå har tydliga och kompletterande funktioner. Kommunerna behöver ges förutsättningar att hantera den lokala etableringsprocessen, regionerna behöver kunna samordna frågor som sträcker sig över kommungränser och staten behöver ta ansvar för nationella system, riskdelning och strukturella hinder.

Business Swedens förstärkta funktion bör utgöra en central del av detta system och utvecklas i nära samspel med kommuner och regionalt utvecklingsansvariga. Funktionen bör samtidigt skapa en tydlig väg för att föra strukturella etableringshinder från lokal och regional nivå till berörda statliga myndigheter och Regeringskansliet.

Region Jönköpings län bedömer att en sådan sammanhållen etableringsberedskap – från investeringsattraktion och mottagande till genomförande, expansion och lärande – skulle stärka Sveriges förmåga att inte bara attrahera strategiska investeringar utan också att omsätta dem i långsiktig konkurrenskraft, hållbar regional utveckling och ökad nationell attraktionskraft.

Kerstin Hammar (M)

Ordförande Nämnd för arbetsmarknad,
näringsliv och attraktivitet



Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: Kerstin Marianne Hammar

Date: 2026-09-03 10:15:28

BankID refno: 01a06656-1631-7fb1-a3e4-46489c608b06



Ordförande: Kerstin Hammar

Kopia/bekräftelse på e-signerat dokument.